

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Collegium Universi Juris Canonici

Engel, Ludwig
Salisburgi, 1693

38. De Jure Patronatus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61596](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61596)

cipalis in dictam curam se ingerere audiendo ibidem confessiones, aliave Sacramenta administrando, non possit. In Vicarium autem temporalem seu ad nutum amovibilem tantummodo exercitium curae transferatur, & ipsa cura adhuc penes Rectorem loci principalis residet, & si per eum exerceatur, intelligitur Vicarius tantisper revocatus. Barb. de Parocho. p. 1. cap. 1. num. 53.

Alia de hac materiâ in libel. de Privil. Monast. priv. 46.

*****
TITULUS XXXVIII.
De Jure Patronatus.

SUMMARIUM.

1. Jus Patronatus quid, & quis ejus effectus.
2. Patrono debetur honor precedentiæ, & presentationis, an etiam, ne sine venia in jus vocetur? & an institutio sine ejus presentatione sit nulla?
3. Patronus an possit se, vel filios, aut consanguineos suos presentare.
4. Patroni jus quale sit in Ecclesiis collegiatis.
5. Patrono incumbit omnis inspectio, non tamen datur ei vera jurisdicção, vel administratio bonorum Ecclesie aut eorum usurpatio, nisi ex constituto censu.
6. Patronus concurrens ad reparationem Ecclesie.
7. Patronus ad inopiam lapsus debet ab Ecclesia alimentari.
8. Jus Patronatus quotuplex?
9. Quid sit jus Patronatus Ecclesiasticum & Laicale.
10. Jus Patronatus potest competere omni laico sine differentia sexus vel ætatis, loco impuberum tamen presentari intores.
11. De differentia Juris Patronatus Laicali & Ecclesiastici, & ibi de presentatione accumulativa Patroni Laici, & tempore ad presentandum.
12. Quid si jus Patronatus Laicum transferatur in Ecclesiam, aut vice versa?
13. Patronus ignorantibus, impeditis, discordantibus, excommunicatis an curas tempus, & an post lapsum tempus possit Episcopus presentacionem admittere.

14. Patronus possessor an presentari possit sine proprietate contentende?
15. Jus Patronatus aliud hereditarium, aliud laicæ, sive gentilitium, & in quibus partibus succedant in herede.
16. Aliud activum & aliud passivum.
17. Aliud personale & aliud reale.
18. Jus Patronatus acquiritur ex 3. causis.
19. An hæc cause conjunctim requirantur?
20. Ad Jus Patronatus constitucionem requiritur specialis consensus Episcopi vel Capituli.
21. Jus Patronatus an & quando acquiritur per dedicationem Ecclesie collegiatis?
22. Jus Patronatus qualiter ab uno in alium transferri possit.
23. Jus patronatus spirituale est, & per se non quit, bene tamen accrescit.
24. Jus Patronatus an transeat in conductorem, aut diocesanum?
25. An in fisco?
26. Jus Patronatus qualiter amittatur.
27. Jus Patronatus extinctum an possit Episcopus novo donare?
28. Advocati Ecclesiarum qui dicuntur, & quomodo a patronis differant.

Quid sit Jus Patronatus, quomodo sit, & quotuplex.

Jus Patronatus describitur Baro. in *de Clericis* lib. 3. c. 12. m. 2. *de Jure Patronatus* lib. 3. c. 12. m. 2. *de Jure Patronatus* lib. 3. c. 12. m. 2. *de Jure Patronatus* lib. 3. c. 12. m. 2. *de Jure Patronatus* lib. 3. c. 12. m. 2.

Porro effectus omnes Juris Patronatus vulgaris verticulis comprehenduntur.

Patrono debetur honor, curæ, & presentatio.

Presentet, præsit, defendat.

Honor Patroni consistit in duobus, scilicet in præcedentiâ & presentacione. *de Jure Patronatus* lib. 3. c. 12. m. 2. *de Jure Patronatus* lib. 3. c. 12. m. 2. *de Jure Patronatus* lib. 3. c. 12. m. 2.

ENCIT

pendentia intelligitur, sed etiam quod Patronus in Ecclesia patronatâ præcedentiâ dignioris sedis, & loci prioritate in suscipiendâ vice honorari debeat. Barb. d. loc. n. 213.

Quærit hoc loco Henr. Zoëf. h. t. n. 27. an & ille honor debeat Patrono, ne sine præsentatione in jus vocetur? Et id solum de honore, non verò necessitate esse asserit, eo quod constitutio civilis & pœnalis, quæ tantum de parentibus & patronis libertorum loquitur, non sit ad alios diversos patronos trahenda.

Ex præsentatione illum honorem habet Patronus, quod beneficium Ecclesiasticum sine ipsius consensu, & voluntate conferri rite non possit, sed si de facto collatum sit alteri, quam illi, quem Patronus præsentavit Episcopo, collatio annullari, & beneficium amoveri debeat. c. ex insinuatione. h. l. 11. Docet tamen Barb. de Offic. & potest. Episc. p. 3. alleg. 72. n. 171. & d. tr. de Eccl. univ. 3. c. 12. n. 164. quod collatio beneficij absque Patroni præsentatione non sit ipso jure nulla, sed tantum possit per Patronum contradicentem irritari, ad tantum modum, quo electio potest irritari per capitularem non vocatum. Unde si Patronus intra tempus ad præsentandum à jure concessum non reclamaverit, manebit firma collatio.

Scilicet Patronus, licet Clericus sit, ad beneficium præsentare non potest: debet enim esse distinctio inter dantem & accipientem. c. fin. de Instit. nec convenit, ut aliquis se ingerat proprio motu Ecclesiasticæ præsentationis officijs; poterit tamen supplicare Episcopo, ut sibi conferat beneficium, quia supplicando non dicitur aliquis ambitiosus, & se ingerere Ecclesiasticis officijs, cum supplicatio respiciat gratiam, præsentatio autem justitiam. Panorm. & Barb. ac DD. communiter post se ex. in c. par nostras. h. l. 1.

Filios tamen suos vel alios consanguineos ex communiore sententiâ Patronus præsentare non prohibetur, ne sint deterioris conditionis, quam alij, quorum parentes nullum beneficium Ecclesiæ præstiterunt, & hoc ipsum jus patronatus, quod in favorem fundatoris, ejusque hæredum introductum est, in eorundem odium retorqueatur. c. quod ob gratiam. de R. J. in 6. Nec obest c. consuluit. h. t. ubi prohibetur, ne Patronus vel sibi ipsi referret, vel filio concedat beneficium: quia intelligitur non de præsentatione, sed de ipsa concessione sive usurpatione beneficij, quæ sit sine autoritate Episcopi, ut ex textu satis apparet. Item si plures sint Patroni ejusdem beneficij, illi unum ex se ipsis nominare possunt, & nominatus licet non possit se ipsum sive solus, sive cum alijs præsentare, potest tamen præsentationem aliorum acceptare, & ipse pro eâ vice omninò à præsentatione cessare. Gl. in d. c. consuluit. h. t. in fin. Azor. Inst. Mor. p. 2. lib. 6. c. 21. q. 1. 2. & 3. Facit. cap. cum in jure. 33. de Elect. Henric. Zoëf. h. t. n. 33. & seqq.

Circa Monasteria & Ecclesias collegiatas, in quibus per electionem assumitur prælatus, illud singulare est, non posse fundatorem, seu Patronum nominare aut eligere prælatum, nisi Clericus sit, & in fundatione cum consensu Pontif. jus eligendi sibi expressè reservaverit, vel aliunde per consuetudinem aut præscriptionem acquisierit. Gl. & Barb. n. 3. in c. nobis. 25. h. t. neque etiam ad electionem instituendam, sed primum post factam electionem ejus assensum requirendum esse, prout in nostris partibus usitatum est, ut Imperatoris vel alterius Principis terræ post electionem perfectam consensus, sive placet requiratur. d. c. nobis. h. t. Idque non tantum procedit in casu, quo ab initio Ecclesia collegiata vel conventualis fundata est, verum etiam, si illa Ecclesia propriè

¶ d d d d 2 patro-

patronata, in qua fundator haecenus potestatem praesentandi habuit, cum ipsius voluntate (vid. Laym. in Theol. mor. lib. 4. tit. 2. c. 13. n. 12.) erigatur in Ecclesiam conventualem, ita ut hoc ipso Patronus jus patronatus non aliter retineat, quam quoad alias praecedentias & consensum electioni iam factae praestandum. Praeterea iste consensus Patroni & approbatio electionis iuxta veritorem sententiam magis de honestate & in obsequium ac reverentiam Patroni, & quasi in recognitionem foundationis, quam de necessitate requiritur, ad eum principaliter effectum, ut si Patronus rationabilem contradicendi causam habeat, eam proponere possit. de cetero autem, nihil aliud obstat electioni, quod minus canonica censi debeat, etiam invito Patrono valida, & per superiorem confirmanda erit: videtur enim inconueniens, ut confirmatio praelati potius a voluntate patroni praesertim Laici, quam ab electione Capituli vel iudicio superioris dependeat: & frustra daretur libera electio Capitularibus, si res tota in arbitrio Patroni consisteret. Panorm. in cap. sacrosancta. de Elect. n. 6. Barb. d. l. n. 4.

5 Omnis incumbit Patrono imprimis, ut curam & inspectionem habeat: quoad Ecclesiam & ejus bona, ne male alienentur, aut dilapidentur, & siquid in detrimentum Ecclesiae fieri deprehenderit, nec beneficiatus honesta monitione desistere velit, id Episcopo denunciaret. cap. filius. 31. caus. 16. q. 1. 7. usq; Ecclesiam, cuius aduocatus dicitur in cap. cum autem. hoc tit. defendat: non tamen debet Patronus veram aliquam jurisdictionem in beneficiatum usurpare, neque visitationem instituere, vel in administrationem Sacramentorum se ingerere. Trid. sess. 27. de Ref. cap. 3. in fine vers. Patroni. nisi quod de notabili negligentia circa divina beneficiatum admonere, & non secuta emendatione Episcopo de-

nunciare valeat. Lay. d. c. 13. sub n. 10. actionem quoque rationum, vel administrationem Gazophylacii non ad Patronum, sed ad praelatum aut ministrum Ecclesiae referre, notavit Lay. eod. c. 13. n. 11. Patronus autem Ecclesiastico concedi exactionum saltem aliquam in genere, licet ita rigidam, probat text. in cap. ex d. 7. ubi Panorm. n. 3. & Barb. n. 12. ubi sane. 16. q. 2.

Item patroni & advocati Ecclesiarum possunt bona Ecclesiastica usurpare, accipere, aut in suos usus convertere, nec beneficiatos in perceptione fructuum & reddituum impedire sub pena excommunicationis & amissionis juris patronatus. Trid. sess. 22. de Ref. c. 11. & de Ref. c. 9. atque in c. praeterea. 2. sub. pena nullitatis contractus & communicationis (saltem terentis) prohibetur, ne advocati vel patroni beneficiarum aut vice donum jus aduocatus patronatus alienent, Ecclesias aut beneficiarum exactionibus onerent, nisi praeterea antiqui & moderati redditus ipsarum constituti, quod tempore foundationis consensu Episcopi fieri potest. Panorm. praeterea. n. 4. & 5. c. 27. ubi de Capitulo.

Deinde etiam Omnis incumbit Patrono ut juxta constitutionem Concilii Trid. 21. de Ref. c. 7. ad reparationem Concilii concurrat, qua de re tamen, & cuiusmodi reparatio Ecclesiae sumenda, & quomodo ferrius in Tit. de Eccl. adif. videtur Laym. in Theol. mor. lib. 3. tit. 7. cap. num. 10.

Emolumentum seu usus ad commodum Patrono in eo consistit, quod census, qui in fundatione sibi reservantur, percipiunt. praeterea, praesertim vero quod ad opem ad inopiam lapsus ab Ecclesia alimere possit, si seipsum honesta professione vivere nequeat; de his tamen, quae supra

divitiis necessariis ad cultum divinum & ministrorum sustentationem. Sed dices: de superfluis tenetur Ecclesia omnes pauperes alere. *c. aurum. 12. q. 2. c. quod autem. 23. q. 7.* ergo hoc non est singulare Patroni privilegium? R. quod Ecclesia debeat abundantius alere Patronum, quam alios pauperes, habendo rationem status; item & familiae ejus domesticae, uxoris & liberorum, moderatè tamen non ad luxum sed superbam ostentationem, pauperibus quoque subvenit Ecclesia ex lege charitatis, Patrono ex lege justitiae, qui & propterea actionem contra Ecclesiam instituere potest, nisi ingratus fuerit. Text. Pan. & Barb. in *c. nobis 23. h. t. c. contra. 29. c. quicumque. 1049. 16. q. 7. Barb. f. Eccl. univers. lib. 3. 1. 2. n. 216. & seqq. Surd. de Alim. t. 1. 1. 4. 1. 4. q. 14. n. 21. & q. 18. n. 18. & 11. 7. q. 32.*

Dividitur Jus patronatus I. & principaliter in Ecclesiasticum & Laicale. II. in hereditarium & familiare, sive gentilitium. III. in activum & passivum. IV. in reale & personale. Sed cum istae divisiones propter speciales effectus, quos habent, pleniorè indaginem desiderent, ideo de lingulis agendum.

De lingulis speciebus juris patronatus. De Jure patronatus Ecclesiastico & Laicali.

Jus patronatus Ecclesiasticum dicitur, quod personae Ecclesiasticae nomine & ratione Ecclesiae, Capituli & Monasterii competit, quamvis fortassis à Laico primitus originem habeat, qui deinde id Ecclesia concessit; e contra Laicale dicitur, non tantum quod Laico competit, sed etiam quod à Clerico ex patrimonio & successione paterna vel alio titulo seculari obinetur, Text. & Gl. in *c. cum dilectus. 28. §. nos agitur. h. tit.*

Potest quoque jus patronatus competere non tantum masculo, sed etiam feminae. *c. 10. ult. de Concess. praeb. t. ex literis. 7. h. t.* impuberi, illegitimo, teste Lay. *d. c. 13. n. 10.* ubi etiam notat, quod praesentatio à minore facta sine curatore valeat, quia curator non datur minori ad spiritualia & Ecclesiastica. *arg. c. fin. de Judic. in 6. pro impubere verò tutor praesentat; volunt tamen & hunc praesentare, vel praesentationi tutoris contradicere posse, si ultra septennium, & in annis discretionis constitutus sit. Vid. Garc. de Benef. p. 5. cap. 9. §. 1. n. 186. & seqq. Zoël. h. t. n. 40.*

Regulariter autem (excepto tempore ad praesentandum, ut infra dicemus) semper magis privilegiatum est jus patronatus Laicorum, quam Ecclesiasticum, ut Laici habeant remunerationem aliquam fundationum suarum, & ad eas faciendas tantò magis invitentur. Ecclesiastici verò, cum raro jus patronatus habeant ex fundatione, sed frequentius ex privilegio vel donatione, ideo tantum favorem non mereri videntur. Differt igitur in effectu jus patronatus Laicale ab Ecclesiastico.

I. Quod Patronus Laicus non tantum unum Clericum, sed plures simul aut successivè ad idem beneficium praesentare possit. *Clem. 2. h. t.* non quidem privative scilicet revocando illum, quem primò praesentavit, sed accumulative, ut Episcopo relinquatur electio, quemnam ex istis pluribus praesentatis instituere velit. Sicut exponunt text. in *c. cum autem. 24. h. t. Panorm. ibidem n. 2. & Barb. in Collect. n. 2. & 6. cum aliis citatis.* Quamvis textus circa denegationem privationis sit obscurior, & potius videatur in facto supponere, non fuisse à patrono primum praesentatum revocatum, quam eam revocationem de jure denegare, & innuit Glossa in *V. alium.* nisi forsan dicatur, primo praesentato respe-

Ddd dd 3

Et patroni tanquam in donatione sibi facta & accepta esse jus quæsitum, quod ipsi ab eodem auferri nequeat. At verò Patronus Ecclesiasticus unum tantum præsentare potest, qui si fuerit idoneus, non attentâ aliâ præsentatione instituendus erit. *d. c. 24. c. c. pastoralis. 29. h. t.* Imò nec eo casu, quando Patronus Ecclesiasticus indignum præsentavit ad beneficium, aliû præsentare permittitur, sed potiùs libera beneficii collatio pro ea vice Episcopo relinquatur. *cap. inter dilectos. 11. de Excess. Prælator.* quod aliter se habet in patrono laico, qui uno indigno præsentato alium dignum per accumulationem præsentare potest: dummodo tempus præsentationis elapsum non sit. *Panorm. & Barb. in d. c. 24.*

Quid autem, si primus præsentatus per laicum revera fuerit dignus, & iniquè vel malitiosè per Episcopum rejectus, isque iniquitatem rejectionis coram superiore Episcopi per viam appellationis, vel querelæ demonstraverit, interim verò secundò præsentatus de facto institutus sit, ane prior ille rejectus vel iste institutus beneficium habebit? Respondeo, hanc quæstionem esse decisam in *c. quod autem. 5. c. c. pastoralis. 29. h. t.* ubi Pontifices rescripserunt, meliorem esse possidentis conditionem, adeòque de facto institutum in beneficio reliquendum, ita tamen ut priori præsentato, & per malitiam rejecto Episcopus aliâ viâ providere teneatur. Sed quia paulò ante dictum est, licere Patrono laico plures accumulativè præsentare, inter quos electio detur Episcopo, videtur inconveniens, ut Episcopus utendo jure suo pœnam incurrat, ex qua teneatur primo præsentato non instituto aliunde providere: ideo *Panorm. in dict. cap. pastoralis. n. 9.* explicat hanc decisionem tunc solum procedere, quando Episcopus primum præsentatum malitiosè, ut textus

loquitur, reject, videlicet sine causamabili denegando institutionem, & non incitando patronum ad secundam præsentationem. Secluso autem dolo non debentur primum properâ institutione primi interponere tempus patrono ad secundum, si voluerit, præsentandum, qui forte primum or erit, docet *Zoef. h. tit. n. 50.*

II. Differt jus Patronatus Ecclesiasticus & sæcularis circa concursum, qui ad parvas Ecclesias faciendus est juxta *Tit. 24. de Res. c. 18.* de quo superius in *Tit. Præbendis. n. 67.* dictum.

III. Differentia est, quòd si summus Pontifex sive per jus commune, sive per leges Cancellariæ aut Concordatæ Germanicæ certa beneficia specialiter suæ collectioni reservet, tales reservationes & alia quæque non intelligantur de beneficiis, quæ continent ad jus patronatus Laicorum, quando Laici illud jus habeant ex institutione, præsentatione aut constructione, & non ex privilegio vel præscriptione, quia Pontifex non quam vult derogare juri patronatus Laicorum, ne à foundationibus abstergerentur, cum summus Pontifex id facere non possit. Legatus ejus de latere facere non potest, sibi & suæ liberæ collationi reserves beneficia ad jus patronatus Laicorum spectantia, secus autem est in jure patronatus Ecclesiastico, cui Pontifex & Legatus per reservationes præjudicare solent & possunt, quæ supra notavimus, jus patronatus Ecclesiastici cum tantum favore in jure non habeat. *Barbosa de Off. Episcopi. alleg. 57. n. 26.* cujus rei auctoritates superius in *Tit. de Præbendis* memimus, ut sub *n. 8. & 12.*

Quarta demùm differentia est temporis, quia Patronus Ecclesiasticus intra sex menses, Laicus autem intra quatuor præsentare debet, alias jus providendi

ne ad Episcopum, sive eum, qui jus instituti
endi habet, liberè devolvitur. *cap. unico.*
finali hoc tit. in 6. Ratio fortassis hujus
differentiæ est, cum patronus Ecclesiasticus
in eo gravetur, quod unum tantum præsen-
tatur possit ad beneficium, in eo saltem rele-
vatur, ut plus temporis habeat ad inquiren-
dum de Clerico aliquo digno & habili.

Si Jus Patronatus à Laico fuerit donatum
Ecclesiæ vel Monasterio, efficietur prorsus
Ecclesiasticum, & tempus presentandi sex
mensium erit, *dist. cap. unico, h. tit. in 6.*
Sicut & vice versâ, si jus patronatus casu ali-
quo v. g. cum universitate bonorum ab Ec-
clesiâ transferatur in Laicum, efficietur Lai-
cæ, quia mutata personâ mutatur & condi-
tio rei. *arg. d. c. un. Zoëf. h. t. n. 52.*

Quid autem si ex pluribus patronis unus
tantum suum jus donaverit Ecclesiæ, & ita
jus Patronatus incipiat esse mixtum, scilicet
partim Ecclesiasticum, partim Laicale: *h.*
Tali casu etiam Laicis patronis competitum
tempus sex mensium; eò quod in una
videmque re, quæ commodè dividi non po-
test, servanda sit paritas, & magis dignū tra-
has ad se minus dignum, in odiosis autem
Patronus Ecclesiasticus non trahit ad se Lai-
cum, qui non debet suo jure sine culpa aut
causa privari, unde si ejusdē Ecclesiæ duo sint
patroni, unus Ecclesiasticus, alter sæcularis,
sique diversos præsentarint, licebit patrono
sæculari variare & per accumulationem ali-
um præsentare. Notanter dico: *si diversos*
præsentarint: nam si ab initio uterque pa-
tronus præsentaverit unum eundemque, hic
præsentatus necessariò instituendus erit, si
Laicus velit deinde alium insuper præsentare,
quia cum jam semel obtinuerit amborum
patronorum, & sic majora vota, plus juris
habet ad beneficium, quàm ille, qui ab uno
tantum patrono præsentatus est. Sicut gene-
raliter, quando plures patroni præsentant,

ille præfertur, qui plurimum patronorum cal-
culum obtinuit. Videatur Panor. *in c. cum*
autem. 24. n. 4. & in c. cum propter. 27.
in fine. hoc tit. Utrum verò, si v. g. ex tri-
bus patronis, fundatore, constructore, do-
natore, unus alteri succedat, eidem sit du-
plex votum, unum jure proprio, alterum
jure successionis? vid. Henric. Zoëf. *h. t.*
num. 54.

Cæterum tempus ad præsentandum non 13
currit Patrono ignoranti vel aliàs legitimè
impedito, imò in dubio potius ignorantia
Patroni, quàm scientia præsumitur, nisi
concurrentes circumstantiæ, ut vicinitas lo-
ci, patroni præsentia aliud suadeant. *Arg.*
c. quia diversitate. 5. de Concess. præben-
de. Pan. in c. cum propter. 27. h. t. n. 3.
Zoëf. h. t. n. 57.

Ad evitandam omnem disputationem usu
apud nos recepta est, ut de beneficio
vacante certioreretur, & ad præsentandum
per Episcopum moneatur. Notat quoque
Barb. *de Offic. Ep. p. 3. alleg. 72. n. 170.* quod
Episcopus etiam post lapsum tempus valeat
præsentationem patroni ex gratia admitte-
re. *arg. c. 2. in V. liceat*: quod importat ar-
bitrium. *& cap. literas. de Suppl. neglig.*
Prælat. nisi inciderit in penam privationis
pro ea vice propter præsentationem indigni,
fueritque patronus Ecclesiasticus; secus et-
iam hoc casu, si fuerit Laicus, qui potest ac-
cumulare. Vide eundem Barb. *Jur. Eccl.*
univ. d. lib. 3. cap. 12. n. 174. & seqq. text.
in cap. cum vos. de Offic. Jud. Ord. Laym.
in Theol. mor. lib. 4. tr. 2. c. 13. n. 7.

Excommunicato non currere tempus,
nisi fuerit in mora petendi absolutionem,
tradit Zoëf. *hoc tit. n. 58. arg. c. un. §. 1.*
Ne sede vac. in 6. atque n. 59. quod Epi-
scopus possit quidem instituire præsentatum à Patrono Laico excommunicato, licet

non teneatur; non verò à Clerico, cui competit ratione beneficii; à quo per excommunicationem suspenditur, & allegat decis. Rotæ 526. in antiqui.

Si Patroni inter se discordes fuerint, & de ipso jure patronatus inter se litigent, currit eis tempus. & nisi aliquis ex eis intra legitimum tempus præsentarit, devolutio fiet ad Episcopum, salvo tamen jure illius, qui evicerit, ut proximâ vacatione libere præsentare possit.

24 Quod si unus ex litigantibus in possessione præsentandi fuerit, & alter de proprietate contendat, possessor præsentabit, nec removetur præsentatus, licet de proprietate contendens victoriam in judicio obtinuerit, ad quem sicut in alijs, ita etiam hic perceptio fructuum spectat, est autem præsentatio fructus juris patronatus. c. consultatoribus. 19. h. tit. cap. querelam. 24. de Elect. c. cum olim. 7. de Cause possess.

Et hoc quidem ita in dubio procedit, si præsentatio facta sit ante litem actualiter in judicio introductam, an verò idem dicendum lite motâ seu pendente: discordant DD. & non pauci volunt, præsentationem tunc recipiendam, sed institutionem usque post finem litis differendam, propter tex. in c. ex literis. 7. h. t. Ibi: *antequam de jure patronatus controversia esset suborta*. Estque ratio, quia lite pendente non possunt fructus percipi, qui re evictâ non possunt restitui: ita post Gl. fin. in eodem c. 7. tenet Panorm. ib. n. 8. & 9. Barb. in Collect. ad d. c. ex literis. n. 11. & inclinât Zoëf. h. t. n. 43. Verùm mihi semper probabilius visum est, etiam lite pendente patronum cum effectu præsentare posse, dummodo ipsa possessio in dubium non vocetur, quæ est sententia Joan. & aliorum, de quibus attestatur Glossa in d. c. ex literis. Innoc. ibid.

in v. suborta. Rochi de Curia. d. 19. n. 43. & Holt. in Panorm. d. h. t. vers. quid juris. & communiter Panorm. d. h. n. 6. poteritque tex. in c. cap. ex literis. & argumentum à quo inde deductum congrue explicari non potest, quod non constat aliquem in pacifica possessione existeri, sicut in facti specie illius ex literis. Miles probabiliter tunc pro vice præsentavit. Ratio autem est hinc sententia, tum quia pendente lite non debet quis privari commodo sua possessionis. 2. Ut lite pendente nihil immutetur, quia in præsentando soluta attenditur possessio juris patronatus. cap. cum litigantibus. de Cause possessionis. & proprietate. cap. ex literis. c. consultatoribus. Non obstat, quod evincenti in pacifica possessione fructus restitui debeant, L. certum. de Reivind. nam in primis hoc regulam lit in ijs fructibus, qui ex sua natura sunt, ut salvo usu possessionis (qui per se auferri non debet) restitui nequeant, & pendente lite super matrimonio post matrimonium eo uti, cap. 1. & 2. Ut in p. de te. quomodo hi fructus restituerentur de re recte etiam respondet Joannes Henr. d. 111. n. 58. cum Ripa in cap. cum litigantibus. n. 93. in fine. de Cause poss. & proprietate. circa fructum juris patronatus debeat acquiritatis, ex qua restitui debet, cum patronatus non producat alios fructus, possessor lucretur, neque possessor tantus inde locupletior evadat cum naturalibus, sicut contingit in alijs fructibus naturalibus, neque huic per se aliquis fructus, sive ipse possessor præsentet, sive suo post evictionem; quod si petitor personam præsentari rationabilem opinionem coram Episcopo audientium.

Adde, si præsentatio lite pendente est

lida & admittenda ex sententia Innoc. Jo.
Hon. ad. LL. Joan. And. in cap. quoniam.
lib. num. 7. hoc est. ergo acquiritur jus
patronatus ad petendam & obtinendam in-
terventionem, eamque omnino luadet equita-
tis ratio, cum diuturnior vacatio Ecclesiis
preteritum parochialibus dispendiosa sit.
Vop. quam sit. 6. de Elect. in 6. cap. 36. de
Testi. in 6. quæ plerumque per provisos
interim datos non æquè bene, ac per pro-
prios Parochos & Pastores administrantur.
Acquiritur autem possessio per unum actum
presentationis cum bona fide & securâ in-
tentione. Joan. Hon. dict. loco n. 59.

De alijs divisionibus Juris Patronatus.

Secunda divisio Juris Patronatus est, quod
aliud sit hereditarium, & aliud famili-
are five gentilium: hereditarium dicitur,
quod transit ad quoscunque hæredes
etiam extraneos; gentilium verò, in quo
tantum succedunt illi, qui sunt de sanguine
& familia fundatoris.

Res tota ex prima
constitutione juris patronatus dependet: est
etiam in potestate fundatoris, an velit om-
nino remittere jus patronatus, vel sibi tan-
tam aut familiæ suæ vel etiam alijs hæredi-
bus reservare. In dubio autem quando non
alijs constat de mente fundatoris, omne jus
patronatus censetur hereditarium, neque
tantum ad filios vel consanguineos patroni,
sed alios etiam hæredes extraneos devolve-
tur, nisi in fundacione, aut per consuetudi-
nem, vel præscriptionem aliud introdu-
ctum sit. Licet verò, ut jam dictum, in du-
bio jus patronatus præsumatur hereditari-
um, eliditur tamen hæc præsumptio, & cen-
setur potius gentilium, si in constitutione
juris patronatus semper fuerit habita men-
tio familiæ & descendendum, nunquam ve-
ro hereditariæ qualitatibus, quamvis expressè
hæredes extranei exclusi non sint. Barb. juris
Eccles. univers. dicto lib. 3. c. 12, n. 20. &
21. ubi etiam notat, quod ad probandum

ENGEL IN DECRET. LIB. III.

jus patronatus gentilium leviores proba-
tiones sufficiant. Videtur addi posse
ratio, quod qualitas gentilitia magis sit pro
libertate Ecclesiæ, cum facilius extingua-
tur familia, quam hereditas.

Præterea de illis hæredibus & successo-
ribus in jure patronatus notandum est,
quod eorum successio non fiat in capita,
sed in stirpes, ita ut si ex pluribus patro-
nis unus mortuus fuerit, reliquis, e. g. tri-
bus hæredibus, isti tres hæredes unum tan-
tum votum in præsentando habeant, deo-
que inter se convenire debeant, ut in u-
num Clericum præsentandum conspirent,
vel, ut alternis vicibus singuli eorum præ-
sentent. Clement. 2. h. t. Gonzal. ad Reg.
8. Cancell. Gloss. 45. n. 61. Steph. Grat.
Discept. forens. cap. 521. per tot. Lambertin.
de jure patron. lib. 1. p. 2. q. 1. princ.
art. 25. & art. 27. & lib. 2. p. 3. q. 4. princ.

Tertia divisio est, quod jus patronatus
aliud sit activum, aliud passivum. Acti-
vum est, ex quo Patronus potest præsen-
tare ad beneficium; Passivum verò, per
quod certi de aliquâ familia (si idonei ad-
sint) exclusi extranei debent ad benefi-
cium præsentari & admitti Barb. d. l. n. 52.
art. 7.

Quarta demum divisio est in jus pa-
tronatus personale & reale. Personale dicitur,
quod coheret personæ fundatoris,
vel hæredis ejus, ubicunque locorum is exis-
tat: reale verò, quod coheret loco, scilicet
castro, prædio & similibus bonis, id-
que transit non tantum ad hæredem fun-
datoris, sed etiam ad quemcunque posses-
sorem talis boni, de quo reali jure patro-
natus in sequentibus sæpius mentio fiet.

Quibus modis acquiratur, & amit-
tatur Jus Patronatus?

Res sunt causæ, ex quibus originaliter
jus patronatus descendit, nimirum Ec-
clesiæ fundatio, constructio & dotatio;
Ecc ecc reli.

reliqui verò patronatus omnes, & facultates, siue privilegia quæcunq; nominandi vel præsentandi Clericos per Concil. Trident. penitus abrogantur, exceptis tamèn illis privilegijs, quæ magnis principibus vel in favorem studiorum generalium & universitatum concessa sunt. Insuper in eodem Concilio requiritur, ut is, qui jus patronatus præten- dit, ejus titulum, scilicet fundationem, aut dotationem per authentica documenta probare debeat, nisi possit tanti temporis probare possessionem, quæ hominum memoriam excedat. Imò si prætendentes Jus patronatus sint personæ potentes, in quibus id jus perierit ex usurpatione & injuria occupatione quæsitum præsumitur, exactior probatio ad ostendendum verum titulum requiritur, nec immemorialitas temporis eis aliter suffragatur, quàm si præter reliqua ad eandem immemorialitatem probandam necessaria præsentationes per 50. annos continuatas, quæ omnes sortitæ sunt effectum, authenticis scripturis demonstrare valeant. Viderur textus Concilij sess. 14. de Reformatione cap. 12. & sess. 25. de Reformat. c. 9.

19. *Quarum* autem hoc loco Doctores, an copulativè requiratur, ut unus idemque Ecclesiam & fundaverit (id est, fundum dederit) & construxerit & dotaverit? Ratio dubitandi est, quia in d. c. 12. Trident. dicitur, neminem posse obtinere jus patronatus, nisi qui Ecclesiam fundaverit & construxerit. Nihilominus probabilius & magis communiter receptum est, fundationem, constructionem & dotationem non copulativè, sed disjunctivè requiri, adeoque dari jus patronatus etiam illi, qui tantum fundaverit, vel tantum construxerit, aut tantum dotaverit. Ita enim in c. 3. h. tit. solius fundatoris; & in cap. nobis. 25. tantum constructoris mentio fit, ac idem Con-

cilium Tridentinum dicto cap. 9. non copulativè loquitur, ex quo posteriori Concilii textu illud caput 12. rectè declaratur. Barb. in eod. cap. 12. num. 16. Abb. in ad audientiam. num. 10. & 11. de h. edif. Host. in summa h. t. num. 2. in p. 1. decis. 498. & p. 4. decis. 561. Quare si alius fundaverit, alius construxerit, tres ejusdem Ecclesie veri patroni erunt, & nisi inter se convenire velint, ut alternis vicibus tantum semper ex illis præsentent, omnes ad præsentandum admitti debent, ut verios præsentent, prævalebit is, qui jura vota habuerit, vel si paria sint, Episcopus elegerit. cap. quoniam. Panormitan. hoc tit. Layman. in Mor. lib. 4. tract. 2. cap. 13. num. 11. Item qui in Ecclesia Altare vel Capellam erexerit, ipsam Ecclesiam (ejusque Rectorum vel Prælatorum) habere debet compatrona, tanquam quæ fundum ergo altari dederit, nisi constructio vel præscriptio aliud introductum sit. Panorm. in cap. 3. de Eccles. a. i. Præterea notandum est, quod docet idem Panorm. in cap. 11. num. 6. Layman. d. cap. 13. num. 11. plures ad fundi collationem vel nominationem aut dotationem concurrant, singuli suas portiones siue æquales siue quales conerant, omnes illi patroni erunt.

Illud etiam queritur, an ad acquisitionem juris patronatus specialis consensus Episcopi, ac reservatio fundatoris requiratur. summae Henr. Zoëli. h. t. num. 4. quod concedatur Ecclesiam potius libere nomen, & allegat Covar. in Relect. cap. 1. p. 2. §. 10. num. 3. in fine, qui tamen de quolibet patrono in inferiori benedice sed de volente præsentare Prælatum Ecclesiam collegiatam loquitur. Sed

alios magis communiter sentire, præter consentium Episcopi ordinario jure ad fundationem Ecclesie necessarium, non requiri speciale consentium ad constitutionem juris patronatus, nec expressam reservationem fundatoris, dummodo contrarium actum non sit, & illud jus remissum, eò quòd SS. Canones per se hoc privilegium remuneratorium conferant Fundatori. Barb. in Collect. ad c. nobis. 25. h. tit. n. 2. & Jhr. Eccles. nov. lib. 3. cap. 12. n. 35. Garc. de Benef. p. 1. cap. 9. n. 62. qui plures allegant.

Porro non tantum ex prima constructione vel dotatione Ecclesie acquiritur jus patronatus, sed etiam, si post primam dotem constitutam novi fundi vel pecunia adjiciatur, verum hoc non indifferenter de quavis nova reparatione vel dotatione accipiendum est, sed de eà, quæ Ecclesiam quali ad rem esse redactam rursus ad esse produxit, vel si prius tota vel majori parte collapsa sit, ut reparata novâ consecratione indigeat, vel si prior dos injuriâ belli aut quacunque ex causa interierit. Ceterum autem, qui Ecclesiam tantum à ruinâ præservat, vel in modicâ sui parte reparat, aut etiam extante primâ dote novas divitias adjicit, talis pius benefactor tantum, non verò patronus dicitur. Patronus enim propriè dicitur quasi pater Ecclesie, à quo habet, ut sit Ecclesia, sicut in Jure Civili patronus dicitur, qui servum antea quasi pro non homine habentem, liberum & aliis hominibus in jure patrem fecit. Garcias de Beneficiis. par. 5. c. 7. n. 50.

Hactenus de primâ & originali constitutione juris patronatus locuti sumus, quòd ex tribus tantum enumeratis causis nascatur. At verò ubi jam semel per unum ex fundatione, dotatione, aut constructione constitutum est, ad alium deinceps variis modis transferri potest, non tantum per suc-

cessionem hæreditariam, de quâ in precedentibus, sed etiam per contractum & actus inter vivos, circa quam prouide juris patronatus translationem.

Notandum I. Quòd patronus laicus libère jus suum Ecclesie vel Monasterio donare possit, etiam irrequisito consensu Episcopi. cap. unico. hoc tit. in 6. per quod corrigitur cap. nullus. 17. X. eodem tit. ubi prohibetur, ne Laicus aliquid Ecclesiastici juris irrequisito Episcopo præsumat Monasteriis donare, quòd verò ulterius in dicto cap. unico. additur, per talem donationem juri Episcopi, qui eidem assensum non præbuit, non derogari, intelligendum est juxta c. pastoralis. 7. de Donationibus. ubi dicitur, si Episcopus cum consensu patroni viris Religiosis aliquam Ecclesiam simpliciter concedat, per talem concessionem non tantum jus patronatus, sed etiam, quidquid prius Episcopus de fructibus illius Ecclesie percipere poterit, transferri.

Notandum II. Quòd Laicus alteri Laico jus patronatus sine consensu Episcopi vel ejusdem Vicarii ad hoc speciale mandatum habentis donare non possit, ut ex decisionibus Rotæ Romanæ & aliis Doctoribus tradit Barb. sepe cit. cap. 12. n. 246. nisi alter Laicus fuerit compatronus: tunc enim, sicut ad evitandam discordiam præsentationis valet inter plures patronos compositio, ut unus tantum alternis vicibus præsentet. Clem. 2. h. t. ita ex eadem ratione valere debet, si unus ex patronis in favorem alterius suo juri planè renuntiare velit. Piasec. in Praxi Episc. 2. cap. 5. num. 9. Zerola. p. 1. v. jus patronatus. §. 2.

Notandum III. Quòd Ecclesia vel Monasterium obtinens jus patronatus non possit alteri Ecclesie, minus Laico illud jus donare sine ordinariis solemnitatibus ad alienationem rei immobilis Ecclesiasticæ requisitis,

quia jura ista incorporalia rebus immobili-
bus accenseri in *tit. de Rebus Ecclesie non
alienandis*, demonstratur.

23 *Notandum* IV. Jus Patronatus, quamvis
Laicis competat, nihilominus esse spiritua-
le, aut spirituali annexum, & tantum per-
sonam Laici ex privilegio Pontificis ad id ef-
se habitatam, adeoque sine vitio simoniae
vendi aut pro aliqua re temporali permuta-
ri non posse. *cap. de jure. 16. b. t.* Quod si
aliquis defacto jus patronatus vendere, aut
alio contractu improposito in alium transfe-
re praesumat, praeter excommunicationem
a iudice Ecclesiastico infligendam jus patro-
natus ipso facto amittet, & Ecclesia deinceps
libera erit. *Trid. dist. sess. 25. de Reform.
cap. 9.* pretium quoque neque venditori, qui
jus patronatus vendere non potuit, neque
emptori, qui in mala fide fuit, simoniace
emendo, sed potius Ecclesiae, quae per talem
venditionem injuriam passa est, applican-
dum erit. *Panor. in dist. cap. 16. b. t. n. 3.*

Notandum V. Licet jus patronatus tan-
quam spirituale per se vendi nequeat, si ta-
men reale sit annexum certis bonis, vel eti-
am certa hereditate recte accessorie cum ip-
sis bonis aut hereditate vendi poterit, dum-
modo in venditione de jure patronatus spe-
cialis conventio & propter id augmentum
pretij non interveniat. *Textus & Interpretes
in cap. ex literis. 7. & c. cum saeculum.
13. hoc tit. Suar. de Simonia. cap. 28. n.
13. Bonac. de Simonia. quest. 4. §. 11. num.
3.* ut autem jus patronatus censetur reale,
debet ex prima fundatione vel succedente
consuetudine, aut praescriptione ita esse in-
troducendum, ut semper possessoribus talium
honorum praesentatio competat, aliis per-
sonale censetur.

Notandum VI. Etiam per contractum
feudalem & Enphyteuticum cum univer-
sitate honorum vel certis bonis transferri jus
patronatus, ita ut ille, cui bona jus patro-

natus annexum habentia in feudum rebus
enphyteuticis data sunt, libere praesentatio-
nem exercent. Item si maritus hujusmodi bona in
tem accepit, non uxor ejus, sed potius
praesentationem exercent, cum ad manum
minium civile dotis, & jus percipiendi
etiam ex re dotali pertineat. *Mench. dist.
66. n. 27. Mantie. decis. 140. n. 2. & 21.
Barbos. sepe dist. c. 12. n. 223.*

Verum quid de conductore talium
rum dicendum sit, multum discutendum
est, propterea quod textus ambigunt
ex literis. 7. b. t. ubi quidem dicitur
patronatus transire in illum, qui bona
firmam tenet, sed non satis explicatur
illis contractus per ista verba de praesentatio-
nem enim de locatione, quidam de loca-
ctu enphyteutico accipiunt. *Omnia
habilitior videtur sententia Panorum
cap. 7. n. 5. Barth. l. 1. Cod. de Enphyteu-
tico. n. 8. Menoch. Conf. ubi
distinctionem faciendam inter loca-
ad longum tempus v. g. 10. annorum
ter locationem, quae fit ad brevis
pus: in locatione ad tempus locum
dum est, jus patronatus transire in con-
ductorem, non autem in locatione ad
pus modicum: tum quia conductorem
gum tempus habetur pro possessore
1. §. 3. ff. de Superficiebus. & c.
ctus regulariter omnes, qui specialiter ac-
cepti non sunt, percipere possunt, quod
cus est in conductore modici temporis
non omnes omnino, sed ordinarios
fructus percipiendi jus habet: tum quia
quod illa verba ad firmam, sunt tantum
linguae Anglicanae, ex quibus locatio ad
pus longum intelligitur, ut notat *Barbosa
c. 2. de Locato. Item ex cap. querebantur
Prælati & vicesus & c. quae Capitulum
glis scripta sunt, ut ex eorum indiciis
patet. Non desunt tamen, qui de loca-**

ne modici temporis idem volunt, nisi jus presentandi fuerit nominatim exceptum, cum Barb. in *Collect. ad cap. ex literis. 7. l. 1. sub num. 4. vers. ego tamen.* quo & inclinat Zoëf. h. t. n. 39. Putarem quod præter consuetudinem loci etiam attendendum, sub qua amplitudine fiat locatio, an scilicet tantummodo circa fructus ordinarios naturales conveniatur, vel an generaliter exercitium quoque aliorum jurisdictionalium bonis adherentium pacto includatur, iisque conducto uti soleat, ut hoc casu idem de jure patronatus probabiliter centeri possit.

Notandum VII. Quod creditor, cui casum aut bonum aliquod habens annexum jus patronatus oppignoratum est, non potest uti illo jure patronatus, prout satis aperte deciditur in c. cum Bertholdus. 18. de Sententiâ & re judicata. Ratio redditur à Panorm. in dict. cap. 7. h. t. n. 5. & Gloss. in eodem c. 18. in fine. quod creditor fructus pignoris aliter percipere non possit, quam si velit debitori restituere, vel in sortem imputare; atqui, si præsentaret Clericum, isque inlitueretur, perciperet fructum, quem nec debitori restituere, nec in sortem imputare valeret.

Notandum ultimum, quod publicatis & confiscatis bonis patroni propter delictum ipsius, etiam jus patronatus ad fiscum deferatur, ex generali regulâ, quod cum universitate honorum etiam transeat jus patronatus, sed hoc si jus patronatus reale sit, si vero sit personale, extinguetur, & Ecclesia libera erit: si gentilium, devolutio fiet ad alios consanguineos, quibus delinquens in jure quæsito per suum factum præjudicare non potuit, juxta regulam, quod factum cuique suum, non alteri nocere debeat. Barb. dicto loco. n. 238. Zoësius eod. tit. n. 26. argumento etiam possunt esse, quæ de fideicommissis familiæ non confiscando do-

cet Fachin. l. 4. *Controv. c. 50. & de Feudo lib. 7. cap. 20.*

I. Si Ecclesia totaliter destruat, vel etiam dos & redditus penitus deficiant, neque reviviscet, licet Ecclesia rursus edificetur, vel dotetur, nisi prior patronus ad reedificandum vel dotandum concurrerit.

II. Si patiatur patronus ex Ecclesiâ patronatâ fieri collegiatam aut Monasterium, ex tunc enim cessabit presentatio, & succedet electio. Sine consensu autem patroni status Ecclesiæ in ejus præjudicium mutari non potest. Mager. de *Advoc. cap. 10. n. 372.* Gutt. in *cap. nobis. 25. h. t. n. 26.* Laym. in *Theol. Mor. lib. 4. tract. 2. cap. 13. n. 12.*

III. Deficientibus successoribus aut extinctâ familiâ patroni.

IV. Per non usum amittitur jus patronatus, si duabus saltem vicibus patronus non præsentarit: cum enim jus patronatus sit Ecclesiæ aliquo modo grave, & Episcoporum liberâ collationi præjudicans, contra verâ libertatem Ecclesiæ favorabilis, ideo per omissionem duarum presentationum censetur patronus suo juri renuntiâsse, sicut aliàs privilegia onerosâ per non usum aut usum contrarium facile amittuntur. Barb. dicto loco. n. 227.

V. Si patronus beneficiatum vel quemcunque Clericum Ecclesiæ patronatæ sine causâ necessariâ defensionis occiderit aut mutilarit. c. in quibusdam. §. sacri. & c. ad aures. de *Parric.*

VI. Si patronus fiat hæreticus, apostata vel schismaticus, ut notatur in *cap. finali de Hæreticis.* *VII.* Si patronus se ingesserit in perceptione fructuum beneficii, eos vel in proprios usus convertendo, vel saltem impediendo, ne ad beneficiatum, aut eum, ad quem de jure spectant, perveniant. Trident. *sess. 22. de Reform. cap. 11.* *VIII.* De-

nique ex eodem Concilio Tridentino *sess. 25. de Reform. cap. 9.* statutum est, ut qui jus patronatus sibi competens contra canonicas sanctiones per venditionem vel alium titulum & modum prohibitum in alium transferre præsumperit, ipso facto eodem privatus existat.

- 27 Utrum autem Episcopus valeat jus patronatus extinctum de novo alicui Laico donare? videatur Riccius in *Praxi aurea* cap. 3. ref. 483. ubi negativè respondet. quia certis tantum modis constituitur jus patronatus & Episcopus non potest Ecclesiis novum onus imponere. Non videtur tamen negandum, quin aliquando Laico præsertim minorenni, si v.g. ob non usum amiserit jus patronatus, possit Episcopus per restitutionem in integrum succurrere.

Sed & istud notabile est, quòd privato juris patronatus ex causa delicti, tunc effectum habeat, si sententia iudicis declaratoria secuta fuerit, tamen delictum notorium extiterit. Mager. de *Advocacia*, c. 15. n. 875. Gail. 2. *Obs.* 51. n. 6. Grammat. *decis.* 15. n. 8.

- 28 Demum pro coronide breviter adnotandum, quòd licet, ut superius dictum, patrono incumbat onus defendendi Ecclesiam, & propterea etiam Advocatus Ecclesiæ nuncupetur in *cap. præterea*. 4. & *cap. cum avertent*. 24. h. t. in quibusdam tamen Europæ partibus, præsertim verò in Germania, & Gallia receptum sit, ut quidam Advocati Ecclesiæ (germanicè *Bogtherren*) dicantur, qui patròni non sunt, neque ex hoc solo titulo Clericum ad Ecclesiam vacantem præsentare possunt, nisi aliunde, puta ex fundatione &c. id ipsis competat. Munus igitur istorum advocatorum præcipuum est, Ecclesias contra violentas oppressiones defendere, curam & inspectionem habere, ne bona Ecclesiæ male dissipentur, aut alienen-

tur: & propterea etiam illi nominati cum consensu Episcopi constituantur in partem de fructibus Ecclesiæ deinde in pecunia, frumento vel aliis accipiendi, d. c. *præterea*. Advocatus hæc suprema competit Imperatori in hominibus respectu omnium Ecclesiarum minorum quàm minorum. Item principibus Dominis territoriorum circa Ecclesias in territoriis sitas. Inferiores quoque sicuti uti Comites, Barones & Nobiles in advocatiæ, vel ex antiqua consuetudine speciali contractu cum certis Ecclesiis auctoritate superioris incho libi venduntur.

Amittitur jus advocatiæ in personis in quibus jus Patronatus, & in specialibus nostris temporibus sæpe contingit, ut vocatus eo jure abutatur ultra censuram constitutum usufructu bona, fructus & jura Ecclesiæ, in personas Ecclesiasticas minando &c. *cap. in quibusdam*. 12. *de elec.* c. *generali*. de *Elect.* in 6. *quod*. c. *Frideric.* in *tit. de Pace tenenda*. c. *quod*. ol. §. *publici latrones*. vers. *quod*. *advocatiæ*. Gail. lib. 2. *obs.* 51. n. 6. *De* jure advocatiæ videri poterit in *cap. 16.* quem edidit Martinus Magens. *res* totam latissimè exponit. *cap. 16.* prolixius tractat, qualiter ob præstitam defensionem jus advocatiæ exigendi censum amittatur.

TITULUS XXXIX De Censibus, Exactionibus, bus, & Procuracionibus.

SUMMARIA.

1. Episcopi potestas dividitur in legem dicitur & legem Diocesanam.
2. Censuræ quid, & quotuplices?
3. Censuræ novæ post fundationem non possunt imponi Ecclesiis, exceptis quibusdam casibus.